

✠ ПОРАНА БОГ

ČASOPIS EVANGELSKICH SERBOW

8. číslo

Budyšin, awgust 1966

Lětnik 16

Hrono na měsac žnjeć 1966

To je ta nadzija, kotruž mamy k njemu: jeli zo pře čo prosymy po jeho woli, zo wón nas wuslyši. 1. list Jana 5,14

Prěnja mysl pola kóždeho drje budže — pak dzakowna: Bóh Knjez je mje w mojej nuzy wuslyša! pak njetroštna: Ja sym Boha podarmo stysknje wo pomoc prosy. Takle je so naša wěra zeswětnila. My prosymy wo zemske kubla a so rudžimy, hdyž je nimamy w dosahacej měrje. My směmy Boha, swojeho njebjeskeho Wótca, tež wo to prosyć. Ale je to po Božej woli, zo Jeho jenož wo swětnu, zachodne wěcy nadběhujemy?

Naše hrono stoji pola Jana w zwisku rozpominanja wo wěčnym žiwjenju: Stóž ma Syna Božeho, tón ma wěčne žiwjenje. Jezus Chrystus je wěrný Bóh a to wěčne žiwjenje. Džěcatka, hladajće so přibohow!

Jan Kilian, Kotečanski farar, pozdžišo Wukrančanski a skónčnje serbski farar w Texasu (Połnocna Amerika), je nam Lutherowy wulki katechismus rjenje do serbsčiny přeložil. Tam praji Luther we wukładowanju přenjeje kaznje:

Bóh rěka to, k čemuž dyrbiš so nadzijeć wšitkeho dobrego, a hdžež maš wuchowanje we wšitkej nuzy.

Tak, zo swojeho Boha mječ, ničo druge njeje, hač jemu so z wutrobu dowěrić a wěrić.

Kaž sym husto prajił: Jenož wutrobne dowěrjenje a wěrjenje čini woboje

Boha a přiboha.

Je-li twoje dowěrjenje a wěrjenje prawe, je tež twój Bóh prawy.

Hdžež pak je to dowěrjenje wopačne,

tam tež prawy Bóh njeje.

Na čož ty nětko swoju wutrobu powěšeš a so spušeš, to je po prawom twój Bóh.

Zo njebychmy tola wěru a nje-wěru mēšeli, k Bohu so modlili z přibojskimi myslimi, z tym, zo smy swoju wutrobu powěsnyli na zemsku wěc a wot Boha sej spytali dopjelnjenje swojeje přibojškeje nadzije wuprosyć.

Wo wěčne žiwjenje, wo dobyće nad hrěchom, wo swjećenje a wučišćenje našeje wutroby Janej w tym liseće dže. Hdyž w pobožnosći wo to prosymy, budu naše próstwy wuslyšane.

Džěci swěta

Naš čas ma swěto. Nóc samu je wón za swěty džen sćinil. W ródny domje mojego nana je hišće mały pjecak z boka durjow, hdžež su něhdy lučwo palili a z tym skromnje spytali wulku bursku stwu na dohich zymskich wječorach sebi rozswětlit. (W tutym domje maš hišće stare chěžine durje z hornjej a delnej položcu a z drjewjanym zamkom. Ale wo tym snano pozdžišo.) Petrolejowa lampa bě potom wulki postup porno tajkemu pjecakej. Lampu móžeš sej na blido stajić. Do kucikow z njej swětić. Naši wótočoju běchu zahorjeni dla noweho postupa techniki. Sto pak je to wšo porno džensnišemu swětu? Trjebaš jenož zawjertnyć a cyla stwa je rozswětlena kaž na bělym dnju.

Njejsmy my džěci swěta? My čłowjekoj 20. lětstotka? My smy horđzi na wšě postupy techniki a nječamy parować přjomnosće našeho časa. Naš čas je bohaty, wjele bohatsi hač běchu naši wótočojo. To rěka, my smy bohatsi na zemskich kublach. Naše bydlenja su swětlisje, dokelž mamy wulke wokna a za wječor elektriku.

Ale je wón zawěrnje bohatsi? My tola wěmy, bohaty je tón, kiž je bohaty w Boze. Abo kaž tamne dziwne ale wěrne stowo swjateho Pisma praji: Někotryžkuli je bohaty při swojej chudobje, a někotryžkuli je chudy při swojim bohatstweje. Potajkim chudoba a bohatstwo njehodžitej so mērić z pjenjzami a z techniskimi srědkami. To je potajniša, hlubša, haj samo strašniša wěc. Tu móže so čłowjek mylit a so sam jebać čas žiwjenja, doniž skónčnje na koncu swjateho žiwjenja so ze stróžlemi a hórkosću njepraša: „Sto je moje žiwjenje bylo?“ A potom hakle spózna, kak chude a čmowe je jeho žiwjenje bylo. A wón bě stajnje mēnjenja, zo wšak je jeho žiwjenje prawe, dokelž je moderne.

Chodźće jako džěci swěta! — chce nas potajkim tak cyle jasnje na Boha, na Jezusa Chrystusa našeho Zbóžnika pokazac. Wón je swěto swěta a na jeho mjeno smy my křćeni a tuž smy tež my přez jeho hnadu džěci swěta.

Z tym je našemu modlenju nadobny wobsah daty:

wěčne žiwjenje,
bohatstwo z Boha,
měr z Bohom a čłowjekami,
wěstosć, zbóžnosć, čistosć našeje duše. W.

Na našim Knjezu njeběše ani najmjenšeje čmy. Wšo běše jasne, čiste a swjate. Jeho stowa, jeho skutki, jeho wutroba hač do najhlubšeho dna, zo samo na křižu hišće prošeše za swojich njepečelow. Čitajmy tola wjace a swětnišo w ewangelijach, zo bychmy lubowali jeho, kiž je swěto čłowjekow. Hdžežkuli wón přindže a z čłowjekami rěčeše, přinjese a dawaje wón swěto: chorým, zrudným, zacpěтым hrěšnikom. A wón chce tež tebe rozswětlit. Wón je to tebi přislubił w swjatej křćenicy, zo by tež ty džěci swěta byl.

Plód swěta pak je luta dobroćiwosć, prawdosć a wěrnosć. Na spocatku rěčachmy wo rozswětlenosći našeho časa. Njeje nawopak naš čas runje wosebje chudy na tutech plodach swěta? Tohodla so nam tak styska po dobroćiwych, sprawných a wěrných čłowjekach. My pak nječamy wobskoržować druhich a swět, ale my sami smy napominani chodžić jako džěci swěta.

Snano ty swojim džěcom njezawostajiš žane wulke zemske bohatstwo. Jelizo pak twoji zawostajeni so dopominaju na tebe jónu jako na jednu dobroćiwu a wěrnú dušu, potom twoje žiwjenje njeje podarmo bylo. W.

Magister Hieronymus

Loni spominachmy na Serbskim cyrkwiskim dnju w Budestecach na matrarsku smjerc magistra Jana Husa, Praskeho profesora teologie, kotrehož 6. julija 1415 w Konstancu žiweho spalichu. A lětsa mamy spominać na Husoweho přecela magistra Hieronyma z Prahi, kotrehož 30. meje 1416, potajkim 11 měsacow pozdžišo, tohorunja w Konstancu spalichu. Mjenje wobeju českeju wučencow stej zapisanej do hoberskeho kamjenja, kotryž je jako pomnik w Konstancu postajeny na jeju dopominjeće.

Magister Hieronymus bě młodši hač Jan Hus a bě jedyn z jeho přerich wučencow na Praskej uniwersiće. Hieronymus wosta při filozofiji. Wón njebě ženje poły teologa a njebu tež za mēšnika wuswjećeny. Jeho skutkowanje pak bě z teologiju wusko zwjazane, kaž běchu tehdom docyla filozofojo teologam blisko. W swjatej wulkej žadosći po dokladnej džělansći so wón z Praskej uniwersitu njespokoji, ale džěše do Jen-

dželskeje a do Francoskeje, zo by w studijach so dale wudospolnili. Praha, Paris, Heidelberg a Köln, tute štyri wuznamne europske uniwersity spožičihu jemu nadobny akademiski titul magistra. W tutych městach so Hieronymus zezna ze zahoritými zastupjerjemi filozofiskich a teologiskich nahladow Jana Wiklefa, Oxfordského profesora, kotřež bě jedždželska synoda něšto lět prjedy jako kecarske zasudžila. Hieronymus, kotryž płačeše jako jedyn z najlěpšich řečnikow swogeho časa, bu za cyrkej jara strašny, dokelž zastupowaše zasudžene nahlady Jana Wiklefa. Mnozy jemu přiwyskachu, druzy jeho wohrožowachu. Wón dyrboješe wot jedneje uniwersity na druhu čekać, zo by přesčehanjam so wuwynil. Wón znowa so wroći do Prahi a bě potom bórže w Budapesće, we Wienje, w Krakowje a we Wilnje, ale skónčnje jeho tola mějachu.

Hus bě Hieronyma hižom za čas jeho studijow w Praze lubo měł. A Hieronymus bě swojemu wučerjej čas žiwjenja swěrný w lubosći a česćownosći. Husej bě wohnity a wojowacy Hieronymus wulka pomoc w jeho čěžkim bédženju. Česki kral Wjacław IV. wobdžiwaše mlodeho Hieronyma dla jeho zmužitosće a jemu njewědžo wěšćeje matarsku smjerc. Hus a Hieronymus zhromadnje wojowaštaj přećiwu wotpuskej, do kotrehož wojowanja je sto lět pozdžišo ze samsnej horliwosću a njebojaznosću Martin Luther zapřimnyl. Štož jimaj, Husej a Hieronymej, njebě poprate, so Lutherej z wulkeho džěla poradzi. Nic jenož, zo je wón ewangelsku cyrkej wurjędzil wot njeprjstojneho předawanja wotpuska (Ablaß). Luther je z tym tež za katolsku cyrkej měł wulki a spomožny wuznam. Hieronymej w Konstancu porokowachu, zo je zarjadował demonstracije w Praze a je tam bamžowske pismo spalił, kotřež připowědži nowe wotpuski. A dale jeho winowachu, zo je hanjace spěwy pěsnił přećiwu bamžej, kotřež so w Praze a po cytej Českej spěwachu. Najskerje su tele winowanja měte swoje dobre prawo.

Hieronymus wopokaza swoju přećelsku swěru hać do poslednjeho wokomika. Snano je sebi přewjele zwěril džiwajo na swoju dotalnu wušiknosć, zo bě wšitkim powlečenym paslam so zminyl. „Twój bój je prawy, dži do Konstancia a, budže-li nuzne, přińdu k tebi na pomoc.“ To běchu jeho poslednje słowa, kotřež rjekny Husej, hdyž tón woteńdže na koncil do Konstancia. A hdyž bě hižom jasne, zo bě Husowa wěc w Konstancu zhubjena, bě Hieronymus w Konstancu. Spodžiwnje, zo koncilowi wótoejo Hieronyma hnydom njezajachu, ale hakle hdyž bě wón zaso ducy dom při českich mjězach. Wuwjazaneho jeho njepräćeljo wroći přiwjazechu do Konstancia. Tam jeho do žalostneje klódy čisnychu. Koncil chceše z Hieronymowym spaljenjom česki lud zatrašić.

Zane 11 měsacow po Husowej smjerći wudycha na samsnym městnje Hieronymus w płomjenach swoje mlode žiwjenje. W.

Kak je knjez farar Kubica zasparnych kemšerjow budžil

Napismo pokazuje nas do Bukec pod Čornobohom. Bukeyy su wulka cyrkwinu wjes a jeje cyrkej z woskeje wěže je daloko do wšěch stron serbskeho kraja widžeć, a tohodla su jej Němcy tež mjeno „Hochkirch“ narjeknyli. Bukečanska wosada je po Hodžijskej najwjetša w Serbach, a tu jako farar skutkować, płačeše přeco za wulku česć, hdyž tež dochody tak woske njeběchu, kaž w susodnej Hrodžišćanskej wosadze. Zastaranje tajkeje wulkeje wosady wězo ničo lochke njebě, ale žadny duchowny so njeje tohodla z Bukec přecj podať. Něhdže před sto lětami běše tu z fararjom wulce česćeny knjez Mjeń, wo kotrymž stari ludžo před 60 lětami hišće rad z najwšim počesćowanjom powědachu. Wón běše pječa w Napoleonowych wójnach z wšykom byl a je mojeho nana a mać wukřičil a tež zwěrowal. Po nim skutkowaše tu knjez farar Lahoda, rodženy burski syn z Bozankec, muž mileje powahi, kaž to hižom jeho mjeno praji. Wón je tu wjele lubosće rozsywal a tež znjał. Jeho naslědnik bu spočatk wosomdžesatych lět zańdženého stotka knjez farar Kubica, rodženy w Spalach pola Kulowa, čehoždla jeho za wočomaj druhdy k žortej Kulowčana mjenowachu. Knjez Kubica běše we wšelakim napřećiwnik swogeho prjedownika. Wón běše muž hoberskeje postawy a kruteje wole, lubowaše towaršnosć a wjesolu zabawu, zajimowaše so tež za politiku a wědomosć. Wón njezacpěwaše tež škleńcu dobrego piwa a chodžeše rad na Čornoboh, hdžež so ze znatymi z Budyšina zetkawaše. Jeho předowanja běchu jara zajimawe, dokelž so z wótrym hłosom přednošowachu, běchu w najdalšim kućiku wulkeje cyrkwyje derje slyšeć. Bjez džiwaja, zo měješe farar Kubica kóždú njeđzelu cyrkej poľnu nutrnje posluchacych kemšerjow, tak zo běchu lawki na serbskej Božej službe často přepjelnjene. Přetož za hanibne płačeše tehdom, njeběše-li znajmjeńša jedna wosoba z kóždeho doma na kemšach. Zwjetša pak běchu jich tam wjace, dokelž so tež čeledž wot gospodarja k Božemu domu pohonjowaše. Kóždy wosadnik měješe na ľubjach swoje městno, kublerjo zwjetša dvě a delka w přizemi sedžachu žony a zady nich, klětce napřećiwu, cyrkwinscy předstejićerjo. Tak móžeše farar z klětki lochko přewidžeć, što z wosadnych tu bě a što bě Božu službu zanjehal. A knjez farar Kubica tež zwjetša tak zahe na klětku při-

dže, zo móžeše po swojim čichim wóteńašu so hišće derje dosć w cyrkwi rozhladać, čejje městno prózdne wosta. To sta so wšak rědko hdy a zwjetša jenož při jara ľubjenym wjeđrje a we zymje při třeskańcy, dokelž wutepenje cyrkwjow tehdom hišće znate njebě. Jenož woźni měješe knjez farar Krubica druhdy swoj hněw a mjerzanje, hdyž widžeše, kak tu a tam jedyn swoju hłowu pochili a na styknjenej ruce položi, kaž chceš so číše modlić, wusny. A to njeđziwajo jeho zajimaweho předowanja. Njeběše to za njeho ranjace a skřiwdžace? Zony delka mějachu k začerjenju spanja kwěćeje wot drjowčka a druhich sylnych wonjacych zelow w rukomaj, do kotrychž nuchachu, hdyž chceše so spar přemóc. Ale tež tajke nuchawki přeco njepomhachu. Farar Kubica znaješe jako potomk ratarja derje žnjowu mućnosć znjeńcarjow a pytaše ju ze swojim mócnym hłosom zahnać. Tola přeco so jemu to njeporadzi. A jako raz — běše to drje w žnjeńcu 1883 — jedyn zady njeho smorčeć poča, zhubi wón swoju dušinu runowahu a zasta njeřapcy z předowanjom. K pišćelowemu chórej so wobroćiwši, hdžež knjez kantor Hatnik na swojej ľawce sedžo předowanju připosluhaše, rjekny wón: Prošu was, knjez kantor, zanjeseć nam z přewodom pišćelow přěnju štučku: Wotuć, tón hłos će wota! Knjez kantor so na swojej ľawce ruče wobroći, měchiteptar skoći k swojim měcham, zo by so za nuzny wětr postarał, a bórže šumješe požadany kěrľuś mócnje přez wulku cyrkej. Jedyn zaspane po druhim wotući a hladaše, njewědžo, što ma to rěkać, prošće na klětku, hdžež knjez farar změrom stejjo na hłowu pozběhowacych hladaše. Bórže wšak domasachu so tući, zo „wotuć“ jim samym płačeše a zo běchu woni wina tajkeho wurjadneho spěwanja. Po wuspěwanju teje štučki podžakowa so farar knjezej kantorej a džeše: Ja widžu, zo su spańcy wotućili a pokročuju nětko zaso w swojim předowanju! — Přez poľta lět su so wot tamnjeje njeđzele pominyłe. Knjez farar Kubica a wjetši džěl wonych, kiž su tehdom jeho předowanju připosluhali, wotpoćuja džens hižom w chłódněj zemi. Ja, tehdom wučomc krajnostawskeho seminara w Budyšinje a swědk tamneho spodziwného budženja, směm hišće dale putnikować. Ale kak doľho hišće?

A. Kerk-Pěrnjanski, spis. 1936

Hdyž je so Budestečanska fara wotpalila

To je hižo doľho sem. Nětčiša fara je so natwariła w lěće 1881. Dotalna fara běše so zestariła a tuž ju zwotporhachu. Džensa to jara wobžaruje, přetož tuta stara fara, kotraž běše so 1677 za 447 toler natwariła, běše jara rjane tykowane twarjenje z wulkotnej swislowej scěnu. Džensa by tuto stare twarjenje cyľu wjes Budestecy pyšilo, a zdaleka bychu ludžo

přišli, sebi jo wobhladać. Je jara wobžarować, zo tehdy so tak maľo wustejachu na woprawědźitu rjanosć. Smy hižo w protyce lěta 1933 stare twarjenje pokazali. — Do lěta 1677 pak mějachu w Budestecach druhu faru. W njej bydleše sławny přeložer našeho Noweho testamenta, Budestečanski farar Michał Frencl z swojej mandželskej a swojimi dwanaćemi džěćimi, džělaše, studowaše, pišaše a so modleše. — Wobsedžeše wulku knihownju čisčanych a rukopisnych knih, kotřež so wšitke sobu spalichu.

Twarjenje běše ze słomu kryte a so wotpali kaž swěca na dnu 30. haprleje léta 1676. Někajki pachol běše z třělbu za wroblemi třělal. Stoma so zapali a njezbožo so sta. — Nimale léto prjedy pak sta so něšto cyle spodziwneho! — Póndzelu, 30. septembra, džěše wyši hamtski notarius Elias Donat z Budyšina pěši na kermušu. Hdyž běše hač do Bělšec přišoł a běše runje wjes přešoł, widžeše nadobo, zo so Budestečanska fara pali. Widžeše wysoke płomjenja. Běžeše chwatniwje dale. W Hajnicach so hakle dohlada, zo běše so mylił, a zo w Budestecach wohnja njeběše. — Hdyž so poł léta pozdžišo fara woprawdže wotpali, knjez wyši hamtski notarius wšudžom wo swojim spodziwnym podeńdženju powědaše.

Wo lubej lubosci

Móžeš změrom dale čitač a njetrjebaš so začerwjenič. Njeje ničo, štož čłowjeka mjenje rozhorí, hdyž-li lubosc. Znajmjeńša tuta družina luboscě.

Bě njedzělu a wěsta njewěsta žona sedžeše pódla mnje. Farar přédowaše zaso jónu wo lubosci. A připódla wón mału stawizničku powěda. Stawizničku, kaž ju ženje wjace njezabudžeš, tak rjec: traktat.

Wutroba bu mjehka. Na městnje, hdžež nan zamordowaneho džěsca do jastwa džěše, w kotrymž mordar sedžeše, čaha tuta wěsta njewěsta žona nösnič. Činješe tak, kaž by jej nös běžal, ale njebě to temu tak. Zo by to jasne bylo: Wona pišćeše!

Sylzy běchu woprawdžite sylzy, prawa mokra woda a pláčachu lubosci k blišemu. Nan njepraji mordarjej swojeho džěsca ani zle slowo. Wón k njemu stupi a jeho wobja. Bě to tam lubosc k blišemu. „Lubosc“, zawola farar z hrožacym hłosom, „kiž so njeměri jenož na přecela abo dobrehu susoda, ale wjele bóle na nje přecela.“

A wěsta njewěsta žona — sym to slyšał — stona „Haj“!

Po Božej stužbje stejachmy hišće za wokomik w cyrkwinskih durjach a prašach so tutu wěstu njewěstu žonu, kak so jej dže. Tuž přistupi druha žona k nam.

Jako chce tuta wěstu njewěstu žonu postrowić, so wša splošana zwjertnje. Lédma pak bě druha žona šta, tak z jědojтым hłosom praji: „Tuta wosobička!“

A powědaše mi k wěrje njepodobnu stawiznu druheje žony, a čehodla z tej njepócčiweje wjac njerěči, ani jej ruku njedawa, štož dyrbjal tola rozumić.

Ja pak njerozumjach ani poslučach, dokelž myslach bjez přestača na stawizničku mordarja, kotruž njemóžach pozabyć.

A hdyž bych nösnič při sebi měł, tak bych... Přel. P. W.

Joachim Schöne: aus der kirche geplaudert

Syn

Jako Hartmut Gruna a Marianna Sell po koncerce w parku pučowaštaj, běštaj sej jasnej, zo chcetaj čas žiwjenja hromadže wostać. Hartmut studowaše hudzbu, a měješe runje do toho wulki wuspěch ze swojim klawěrnym koncertom. Nětko mysleštaj na dalše časy, w kotrychž žnjeje Hartmut dale wuspěchi na wuspěchi. Marianna sama chcyše jako wučerka skutkować.

To běše w nalěcu 1939. W lécu so ženištaj, ale potom je wójna přišla. Hartmut dyrbješe tam na wójnskich polach swoju prawu ruku wostajić. „Nimo je“, praji wón zrudnje. Wona pak jemu wotmołwi: „Haj, skutkować jako hudzbný wumělc, je nimo, ale nimo njewjele naju žiwjenje a naju lubosc“.

Dwě léce stej zaštej. Hartmut džělaše w zawodže. Wón bě zrudny a schileny čłowjek. Nadobo chcyše za wokomik wjesolosc wšu zrudobu přewinnyč. Jimaž so narodzi mały syn. Hartmut móže so zaso smjeć a zaběra so ze swojim synom, myslo a nadžijejo so, zo móže syn tamny puč hič, kiž bě jemu zadžewany. Na jednym dnu přinđže nan wjesela z pišćalku domoj a hraje na njej při ložu swojeho małego Měrcina. Što to rěka? Syn so njepohibuje, haj samo dale spi. Je wón... Ně, a hišće raz ně.

Zaso změni so léto. Mač dže z małym k lékarjej a tam wona zhoni: „Waš syn ničo njeslyši.“ Znowa je čma w małym domje, nan njestara so wjac wo syna. Marianna so čicho modli: „Twoje puče njejsu naše puče. Ale pomhaj nam. Daj mojemu mužej zaso wjesolosc a tež džakownosc za našeho syna.“

Hody! Měrcin dósta plastelinu. Wón je sej hlinu léta dołho prał, dokelž chcyše z njej tworić małe domy, małe klanki. Nětko ju skónčnje měješe. Ale mač, jeho luba, přecelna mač, bě chora. Zymnica stupaše wyše a wyše. Wona bludnje rěči a woła za mužom, kiž tola pódla njeje stej, ale wona jeho njeznaje. Nadobo so wočinja durje. Mały Měrcin přinđže z tabletom a praji: „Luba mači“. Na tablece stej z hlíny tworjeny žlob (Krippe). Nan hlada přeni raz přecelnje na swojeho syna. Mač so změruje a leži měrnje w swojim ložu. Bórže so zymnica zhubi. Nětko nan a mač hladaštaj na tablet. Wón nohce wěrić, zo je to jeho syn tworil. „Čehodla hišće njejsym to wobkedžbował, zo naš Měrcin so zaběra z tajkimi wěcami? Ach, Marianna, wodaj! Ja sym woprawdže hižo jara daloko přeč wot waju byl, dokelž běch dla njezboža we wójnje a potom, zo Měrcin ničo njeslyši, zadwělowany. Ale widžimoj, naju syn ma hnady pošnej ruce.“

Ota Wićaz

Smjerc na Praskej dróze

So lédma přetlóčuješ, tajka tłóčeńca we Drježdžanach na Praskej: Wónje, cigaretki, praskata žida, knjezojo, koketki, mjez nimi pjekarski we bėjej fali z mjekcami a šwalca, předawarki, z džěscom pěstońca.

Po dróze za swětlými wokenkami so kopja wonjate oranže, wabja wina, barbite sudobja, pastyrki, amoretki z porcelina, brokatne tkaniny a šaty, kłobuki z Pariza, Wobrazy, deby z parlemi a dejmantami. A tam, we krasnych zhotowjenjach, sklady najslódnijeje Drježdžanskeje šokolady.

Wo srjedža dróhi awto za awtom, we dwěmaj rjadomaj sej naprečiwo, zo lédma přendžeš z prawicy na lěwo, hdyž na wokomik jězdjenje je přestało. A hižo zaso awto přiweze so ze spēchom. So wšitko slónči, błyskoce a slěborni. do blyšča druhdy truba hrožo zatrubi.

Přez ludzi wšědny pos so čišći kosmaty, ze žoltej kóžku, z wisatymaj wušomaj. Mjez tysac njeznatymi slědami za swojim knjezom čucha z nosom po zemi.

Njeh jeho wučerja a storkaja, wón njepřestawa pytač z nosom po zemi, dońž njeje knjezowy slěd wučuchał a z radoscu na měsce zašćowkał.

Te swěrne zwěrjo knjezowe nětk slědy nanihdy njepuši! — Tu wjeđu přez dróhu. Njej ničto, kiž by zadžeržal psa na chwilu? Hdyž pos bě wuběžal na dróhu lědy, joh' za noze do čichoh' kuta njewleče, awtowy wjednik jeho ani njewidži.

Po dróze pak so nahle něšto začerwjeni. So črjewa psykej z čěfa wuwala. Jenički krótki stork! So hižo wjace njehiba. Tam leži morwy! Druhe awto jemu wuchila a wšitke za nim, jedne po druhim. — Pos chwilkul leži na asfalce cyle sam z wobchadnym zadžewkom, dońž serbski burik joh' za noze do čichoh' kuta njewleče, ze starym mēchom jeho zakrywa, a čłowski prud, kiž na wokomik přestał, hižo dale čěče a awta zaso runu smuhu jězdža sem a tam.

Někotryzkuli knjezyk pak swój krěni nös, prajicy bjezdžak k přewodzerce: „Jenož pos!“ A po dróze du zaso wšědny džěn a towaršnostne lžě. Štož so tu runje stało, hižo zapomnjene bě.

Slönco a wjesołosć bëštej zaso z knjezom nad małym domom. A mać so čicho modli: „Twoje puće njejsu naše puće. Ty pak tola pokazaš a wjėdžeš nas na prawym puću.

(Frieda Jansowa)

Móc kėrluša

Kónc augusta je wopominanje Słowakskeho narodneho zbėžka. W tutej dnjach lėta 1944 pozbėhny so słowacki lud přeciuwo fašistiskim okupantom, kotřiž potlúčowachu z pomocu domjacych přeradnikow swobodu. Srjedžišćo tutoho rewoluciskeho hibanja bě Bańska Bystrica, nėtk wobwodne město w srjedźnej Słowakskej. Tam so přihotowaše narodna armija. Po přiładze towaršow dawneho narodneho rjeka Janošika so w horach a lėsach hromadžachu črjody partizanow.

W jednej hórskiej wsy na Orawje bëchu tež partizanojo schowani, kotrychž bëchu wuslėdźili. Na wjesku čakaše surowe chlostanje. Wšitcy dorosćeni mužojo buchu zhromadženi před čahom wojakow, kotřiž so hotowachu, wbohich wjesnjawanow zezatrělec. W tutej čėžkej chwili zaspėwa stary luterski kantor kėrluš: Hród přepevny je Pan Buh sam (Jedyn twjerdy hród je naš Bóh sam...). Wšitcy mužojo so klaknychu a spėwachu z polnej wutrobu tutón stary luterski kėrluš. Nad hlownami wjesnjawanow a wojakow zadu Boži duch wėry a smilnosće. Z komanda wustupi wojak ke klečacym wjesnjawanam a rjekny: „Brüder!“ Wojacy wotpoložichu brónje přihotowane na žně smjerće.

To njeje wumyslana bajka. To je wėrnosć a wobswėdćenje, to móže tež w 20. lėtstotku wėra dźiwy činić.

M. W.

Ž wosadow

Njeswaćidlo. Poslednju njedzėlu w juliju bëchmy z dwėmaj busomaj po puću. Kamjenc. Njedźichow (Bernsdorf). We Wudworju (Guteborn) pozastachmy, zo bychmy w rjanej cyrkwiće kėrluš wuspėwali, so pomodlili a sebi tutón zajimawy a rjany Boži doměk wobhladali. Wón sluseše něhdy do knježeho kubla. Hród je zwottorhany. Hać je wo njón škoda, njewėm, ale derje, zo su mału, cyle kulojtu kapačku stejto wostajili.

Rólany. W Schwarzheide wobdźiwachmy rjanej Božej domaj, kotrejž stej wobaj po tutej wójnje hakle natwarjenej, katolski a ewangelski. Kak móža tola naši twarcy rjenjej twarić! W Lauchhammer-Süd smy kemši pobyli. Při tym je naša kurenda w swojich nowych talarach liturgiju a někotre kėrluše spėwata. Tež tutón Boži dom je cyle nowy. My bëchmy zahorjeni. Pódlu cyrkwyje stejti fara. Cyle swojorzalna! Dar z Finskeje! Drjewjana. Jenož při zemi. Za lėco krasne. Fararjec pak wobkručihu, zo je w tutym swėtym, niskim domje tež w zymje rjenjej bydlić.

W předměsće Grabina (Finsterwalde) bëchmy w rjanym, starym

Serbska cyrkwinska hudźba w Lubiju

To njeje žadyn historiski nastawk! Tuta „serbska cyrkwinska hudźba“ w Lubiju, wo kotrejž chcemy wam tu rozprawjeć, so poskići 29. junija 1966 a nic w starodawnych časach!

Wěc bě takja: Lubij ma tři Božedomy. Hłowna je cyrkej Swj. Mikławša ze srjedźowěka. W juhu města stej cyrkej Swj. Ducha, tež ze stareho časa, přjedy druhdy „katechizmowa cyrkej“ mjenowana. Nas tu pak zajimuje cyrkej Swj. Jana, kotrejž tež rėkachu „klósterska abo serbska cyrkew“. Wona sluseše w srjedźowěku ke klóstru franciskanskich mnichow. W reformacijskim času pak, jako bëchu mniša město wopuścili, přepodachu tutón Boži dom Serbam za Božedom z wuběrnej akustiku wobnowić a za nutrnosće, nřšpory a cyrkwinisku hudźbu zaso trjebać. Wosebje je so přjedawši Lubijski kantor N o b e l, nėtčiši cyrkwinski hudźbny direktor w Budyšinje a wěcystojny za pišćeće we Łužicy, wo to přocował, zo bychmy tež w tutym Božim domje zaso rjane, dobre, nowe abo znajmjeńša dokladnje wobnowjene pišćeće měli. A tak móžachu w juniju

tutón wot Budyskeje firmy „Hermann Eule“ přetwarjeny instrument poswjećić.

Srjedu, 29. junija, so w tutej cyrkwi wosadny wječor wotměwaše pod heslom „Cyrkwinska hudźba w Janškej cyrkwi“. Knjez studijowy radźičel na wotp. Seifert, kiž so jara derje na historiske wěcy swojeje domizny wustěji, na zajimawe wašnje wo wšėm tym přednošowaše.

Lubijski cyrkwinski chór spėwaje pod dirigentstwom swojeho kantora Lotichiusa, kotryž tež jednotliwe hlasy a registry nowych pišćelow předstaji. Na nich hraješe na kóncu tež horjeka mjenowany Budyski tachtanski kantor Nöbel.

Dokelž so pak jedna wo staru serbsku cyrkej, chcychu woni rady, zo by tež słowo našeho Boha k jeho chwalbě w serbsčiny zaklinčalo. Tohodla bëše so solokwartet Bukečanskeho chóra do Lubija podał, zo by tam spėwał. KMD Lotichius so za tutu službu wosebje dźakowaše a wuzběhowaše, zo bëše to wobohaćenje tuteho wosadneho wječora. A wopravdže wotpowėdowaše tuta služba tež historiskim pomėram. Studijowy radźičel Seifert powėdaše, zo so naposledku w Lubiju na jednych kemšach serbsce a němšce předowaše, a zo so kėrluše dwurěčne spėwachu, mjenujcy z dobom z němškich a serbskich spėwarškich. A tak spėwachmy tež my na tutym wosadnym wječoru w Lubiju zhromadnje serbsce a němšce:

„Knjeza, chwal duša,
chwal mócneho,
čestneho krala...“

La.

Božim domje, w kotrymž je so něhdy tež serbsce předowało. Wosadny farar nam něšto rozprawješe wo swojim čėžkim dźěle, kotrejž w dowerje do Božeho slubjenja a w poslušnosći wukonja.

W Grabinje samym zastupichmy po wobjedze do rjaneje, wulkeje měščanskeje cyrkwyje. Města bëchu něhdy bohate a móžachu swoje Božedomy wulkotnje wuhotować. Ja wam njemóžu wšitko rozpisac, štož smy tam widželi. W Grabinje chowaju a wužiwaju z wulkeje čėsćownosću keluch čėskeho zemjana. Budovec z Budowa bëše z Handrijom Šlikom wjednik čėskeho ewangelskich. Jeju a hišće 25 druhich swėrných bëchu po bitwje na Bėhěj Horje 1620 w Praze wotprawili. Čėske-bratrska cyrkej je kopiju tutoho kelucha dostala. Tutón Budowecowy keluch smy w Grabinje widželi a superintendent Steinlein nam skrótka jeho stawizny rysowaše.

W Dobriluku, kotryž su mjez 1933 a 1945 přemjenowali do Doberlug, njejsmy so nahladać móhli wšėje krasnosće Božeho domu. Tuta cyrkej bë něhdy klósterska. Dobriluiski klóster so založi 1165 wot cystercienškich mnichow, kotřiž su za tamnu cyłu wokolinu wulki a spomožny wuznam měli. Jich klóster bë šula za serbskich měšnikow.

Tuta Dobriluška cyrkej je jednu daloku jėzbu hódna. My wšak mě-

jachmy jenož poł hodźiny za nju chwile. Škoda! Tajku rjanosć dyrbiš do so srěbać, z nutrnosću wobdźiwać, z dźakownymaj woćomaj majkać. Što su tola zańdžene lėtstotki dokonja! Hać budu přichodne časy to z tajkej zahoritósću wobdźiwać, štož so dźensa twari?

W Njebjelčicach na nas hižom čakachu, nic jenož wosadny farar ale tež někotři wosadni. Ze wšėmi rjanymi zwonami nas swjatočne wıtachu a farar dr. Horjeń nas lubje w Božim domje postrowi.

Hišće raz rozpominachmy sej skrótka rjane a tež chutne dožiwjenja bohateho dnja. Z katolskimi bratrami a sotrami wuspėwachmy zhromadnje Wótčenaš.

Minakał. 10. junija swjėčeštaj w duchownej čerstwosći dejmantny kwas lubaj wosadnaj August Winkler a jeho mandźelska Augusta rodź. Makaćec z Minakała. Wječor bë wosadny farar pola jubilarow a jimaj Božed słowo wukładowaše a so z nimaj modleše. Bóh Knjez čyěl dale miłosćiwje jeju žohnawać.

Naklad Domowina. — Wuchadźa z licencu č. 417 nowinskeho zarjada pola předsydy ministerskeje rady NDR jonkroć za mėsac. — Rjaduje Konwent serbskich ewangelskich duchownych. — Hłowny zamolwity redaktor: superintendent Gerhard Wirth-Njeswaćidlski. — Čisć: III-4-9, Nowa Doba, čisćernja Domowiny w Budyšinje.